

Asia: VN/11019/2025

Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi maanalaisen verkkoinfrastruktuurin sijaintitiedoista ja eräksi siihen liittyviksi laeiksi

Lausunnonantajan lausunto

1. Millaisia taloudellisia, toiminnallisia, yhteiskunnallisia tai muita vaikutuksia tunnistatte? Miten arvioitte uuden toiminta- ja toteutusmallin tai muut edustamallenne taholle aiheutuvat seuraukset?

-

2. Miten näette uusien toimijoille asetettujen velvoitteiden, kuten esimerkiksi rekisteröintivelvoitteiden, tiedonantovelvoitteiden, turvallisuusvelvoitteiden ja näyttötoimintavelvoitteiden, toimivuuden edustamanne tahon näkökulmasta?

-

3. Miten 26 §:n verkkotietojärjestelmän luokat toimivat näkökulmastanne ja ovatko esitetyt verkkotietojärjestelmien tietoturva vaatimukset riittävän kattavat?

-

4. Miten näette sähköisen tietopisteen rahoituksen ja toimialoilta perittävät maksut nyt ja tulevaisuudessa?

-

5. Miten arvioitte verkkotietokyselyn määrääjat sekä verkkotoimijalle asetetun määrääjan ilmoittaa verkkotietokyselyssä pyydetyt tiedot Liikenne- ja viestintäviraston tietopisteeseen?

-

6. Miten arvioitte verkkoinfrastruktuurin sijaintitietojen käsittelyn kokonaisturvallisuutta ja uusien turvallisuusvaatimusten riittävyyttä ja kattavuutta?

-

7. Muita huomioita tai kommentteja hallituksen esityksestä?

Yleistä

Puolustusministeriö näkee esityksen kokonaisuutena kehittävän maanalaisen verkkoinfrastruktuurin sijaintitietojen käytettävyyttä ja turvaamista sekä luovan viranomaiselle kyvyn valvoa alaan liittyvää toimintaa tehokkaammin. Puolustusministeriö katsoo esityksen sisältävän Puolustusvoimien aiemmin valmistelutyössä esittämät kehitysehdotukset, mukaan lukien Puolustusvoimille säädettävä verkkotietojen toimittamista koskeva poikkeus.

Sekä puolustusministeriö että Puolustusvoimat ovat osallistuneet kuultuina esityksen valmisteluun. Kuulemisen myötä esiin nousseiden asioiden lisäksi puolustusministeriö lausuu varsinaisesta esitysluonnoksesta seuraavaa.

Henkilöturvallisuusselvityksestä

Puolustusministeriö pitää tärkeänä ehdotettua 24 §:ää, jossa säädetään velvollisuudesta hakea henkilöturvallisuusselvitystä niistä verkkotoimijoiden henkilöstöstä, joilla on pääsy maanalaista verkkoinfrastruktuuria koskeviin tietoihin. Puolustusministeriö kiinnittää kuitenkin huomiota siihen, että kyseisen pykälän säännöskohtaisissa perusteluissa ja itse pykäläluonnoksen toisessa momentissa on viitattu vain turvallisuusselvityslain (726/2014) 14 §:ään. Hallituksen esitysluonnoksessa ei siten ole arvioitu esitetyn suhdetta turvallisuusselvityslain 19 §:ään, jossa säädetään niistä tehtävistä, joiden parissa työskentelevistä voidaan lain mukaan hakea perusmuotoista turvallisuusselvitystä.

Puolustusministeriö esittää, että pykälän 24 §:n säännöskohtaisissa perusteluissa täsmennettäisiin sen suhdetta turvallisuusselvityslain 19 §:ään esimerkiksi seuraavasti: Esityksen perusteella ehdotetun 24 §:n mukaisia tehtäviä hoitavalla henkilöllä on pääsy sellaisiin tietoihin, joilla voi merkittävällä tavalla vaarantaa valtion turvallisuutta, maanpuolustusta, poikkeusoloihin varautumista, väestönsuojelua ja yhteiskunnan elintärkeitä toimintoja taikka näiden etujen suojaamiseksi tarkoitettuja turvallisuusjärjestelyjä jollakin lainvastaisella teolla. Siten perusmuotoisen turvallisuusselvityksen laatimisperusteena on turvallisuusselvityslain 19 §:n 1 momentin 1 kohta.

Tilannekuvan muodostamisen merkityksestä

Verkkoinfrastruktuuria koskevien tiedustelu- ja turvallisuusuhkien ennakollisen torjunnan yksi keskeinen elementti on tilannekuvan muodostaminen verkkoinfrastruktuuria koskevasta epäilyttävästä tiedonhankinnasta. Tilannekuvan muodostaminen sekä luotettavan arvion tekeminen liittyen kansallista turvallisuutta tai maanpuolustusta vaarantaviin tarkoituksiin edellyttäisi puolustusministeriön näkemyksen mukaan Liikenne- ja viestintävirastolta yhteistyötä turvallisuusviranomaisen kanssa.

Puolustusministeriö katsoo, että yhteiskunnan kriittiseen infrastruktuuriin kohdistuvien uhkien torjuminen on merkityksellistä maanpuolustuksen ja yhteiskunnallisen huoltovarmuuden eli puolustushallinnolle merkittävien intressien kannalta silloinkin, kun puolustushallinto ei ole niiden

suojaamisessa toimivaltainen viranomainen. Puolustusministeriö esittää harkittavaksi, että jatkovalmisteluissa varmistuttaisiin yhdessä sisäministeriön hallinnonalan kanssa siitä, että turvallisuusviranomaisilla on pääsy kaikkiin sellaisiin tietoihin, jotka liittyvät heidän tehtäväkseen kuuluvan kokonaisturvallisuutta koskevan tilannekuvan muodostamiseen. Puolustusministeriön käsityksen mukaan tällaisia tietoja voisivat olla ainakin ehdotetun lain 12 §:n mukaiset verkkotietokyselyjen tiedot sekä 10 §:n mukaiset toiminnanharjoittajan rekisteröitymiseen liittyvät tiedot.

Puolustusviranomaisten roolista verkkotoimijana

Puolustusministeriö toteaa, että esityksen jatkovalmistelussa olisi hyvä kiinnittää huomiota turvallisuusviranomaisten rooliin verkkotoimijana ja sen kannalta tarpeellisten poikkeusten säätämiseen myös muilta osin. Puolustusministeriö kiinnittää huomiota esimerkiksi luvun 6 mukaisiin Liikenne- ja viestintäviraston toimivaltuuksiin ja erityisesti sen 39 §:ään, jossa säädetään viraston verrattain laajoista verkkotoimijaan kohdistuvista tarkastusoikeuksista.

Puolustusministeriö korostaa, että merkittävä osa sen aineistosta on salassa pidettävää ja turvaluokiteltua. Mikäli Liikenne- ja viestintäviraston 39 §:n mukainen tarkastusoikeus ulotetaan koskemaan myös puolustushallinnon viranomaisia, tulee erityistä huomiota kiinnittää siihen, että tarkastusta tekevästä virkahenkilöstä on laadittu turvallisuusselvitykset ja että heillä on tiedonsaantioikeus salassa pidettäviin ja turvaluokiteltuihin tietoihin. Puolustusministeriö katsoo, että viraston tulisi huolehtia myös siitä, että tarkastuksia tekevillä virkahenkilöillä on kansainvälisten tietoturvalveloitteiden edellyttämät henkilöturvallisuusselvitystodistukset (PSC) tarkastustehtävien edellyttäessä pääsyoikeutta kansainväliseen turvallisuusluokiteltuun tietoon.

Turvallisuusverkkojen suhteesta verkkotietojärjestelmäluokitukseen

Ehdotetun 9 §:n mukaan sen estämättä, mitä 7 ja 8 §:ssä säädetään, poliisilla, Puolustusvoimilla, Tullilla, Rajavartiolaitoksella ja Suomen Erillisverkot Oy:llä ei ole velvollisuutta ilmoittaa omistamansa tai hallinnoimansa verkkoinfrastruktuurin verkkotietoja tai verkkoaluetta sähköiseen tietopisteeseen. Esityksen perusteella jää kuitenkin epäselväksi se, millä tavoin edellä mainittua turvallisuusverkkoja koskevaa pykälää arvioidaan suhteessa ehdotetun lain 26 §:n mukaiseen verkkotietojärjestelmäluokitukseen.

Turvallisuusverkoista säädetty 9 §:n mukainen poikkeus on esityksen mukaan perusteltavissa kansallisella turvallisuudella. Selkeyden vuoksi puolustusministeriö pitää perusteltuna ja kansalliseen turvallisuuteen liittyvistä syistä välttämättömänä, että turvallisuusverkot jätetään ehdotetun 26 §:n mukaisen luokittelun ulkopuolelle.

Sähköinen tietopiste ja need to know -periaate

Ehdotetun 3 §:n 3 momentin perusteella Traficom voi luovuttaa tietopisteen kautta myös muita tämän lain tarkoituksen toteuttamiseksi tarpeellisia tietoja, kuten esimerkiksi maanpäällisiä rakenteita koskevia tietoja. Puolustusministeriö esittää harkittavaksi, tulisiko jatkovalmistelussa

harkita tarpeellisten tietojen luovuttamisen sitomista välttämättömyysedellytykseen need to know -periaatteen huomioimiseksi.

Palojärvi Pia
Puolustusministeriö

Lehtonen Outi
Puolustusministeriö - Hallintopoliittinen osasto/Lainvalmistelu- ja oikeusyksikkö